

Rozhýbaný kraj

Máj / 2022

 KOŠICKÝ
SAMOSPRÁVNÝ
KRAJ

Najvyššie ocenenia kraja sú rozdané

Košická skupina No Name pri príležitosti 25. výročia na slovenskej hudobnej scéne nedávno získala Čestnú cenu predsedu Košického samosprávneho kraja za rok 2021.

Vodíkový kraj

Konečne v pohybe

Aj vy máte radosť, že sa svet konečne rozhýbal? Po dlhom čase sa môžeme potešiť kultúrou, zájsť s priateľmi na pivo a neskrývať úsmev za rúškom. A na župe sme rozhýbali ďalšie nové projekty. Veľkonočnú oblievačku máme síce za sebou, no voda zostáva témou aj v aktuálnom čísle nášho krajského magazínu. Prečítajte si o vodíku – plánujeme ho vyrábať v spolupráci s firmou na spracovanie odpadu, a tak rozhýbať zelenú dopravu na východe. Po kraji už jazdia vodíkové bicykle a čoskoro by k nim mohli pribudnúť aj autobusy. Voda preteká cez viacero našich projektov. Žiaľ, až 66 percent obcí v kraji stále nemá dobudovanú kanalizáciu a vodovod chýba v 40 obciach. S vodárňami sa púšťame do výnimočného projektu, ktorý urýchli ich dostavbu. Pomôžu pri tom zamestnanci Sociálneho podniku Košického samosprávneho kraja. Ten je, mimochodom, pripravený vyraziť aj do vašej záhrady a vybaviť za vás jarné práce.

Po kraji už jazdia vodíkové bicykle a čoskoro by k nim mohli pribudnúť aj autobusy.

Rastislav Trnka

predseda KSK
predseda@vucke.sk

Ak túžite napríklad po vyvýšenom záhone a nevíete ako na to, zverte to do rúk našim zamestnancom. Som na nich hrdý, ako na sebe zapracovali. Náš kraj stojí na výnimočných ľuďoch. Medzi ocenené osobnosti sa tento rok zaradilo ďalších 15 ľudí a 6 kolektívov, vďaka ktorým sa východ hýbe dopredu. Ich mená už navždy zostanú v pamäti - aj keď si niektorí z nich už 25 rokov hovoria No Name. A popýšiť sa môžeme ešte jedným prvenstvom. Košickému samosprávnemu kraju sa podarilo získať prestížnu značku Európskeho dedičstva pre 4 gotické kostolíky na Gemer, ktorú udeľuje Európska komisia. Rozhýbte sa aj vy, urobte si výlet na Gemer a presvedčte sa na vlastné oči.

Obsah

Príbeh Petra Kerekesa

Košický kraj je plný nadaných ľudí. Jedným z nich je aj dokumentarista, režisér, scenárista a producent Peter Kerekes. Ocenenia zbiera po celom svete a nedávno získal ďalšie, a to Čestnú cenu predsedu Košického samosprávneho kraja.

str. 9

Sociálny podnik aj vo vašej záhrade

Zamestnanci Sociálneho podniku Košického samosprávneho kraja sa postarajú aj o vašu záhradu. Vysádzanie plodín, strihanie živých plotov, obrábanie ornej pôdy či novinka - inštalácia vyvýšených záhonov a riadkov je pre nich maličkosť.

str. 8

Výlety panské aj banské

Zbaľte si batohy a vyberte sa po stopách šľachticov alebo navštívte miesto, kde je stálych 8 stupňov aj v lete. Miesta opradené mýtmi, ale aj úchvatné podzemie Ochtinskej aragonitovej jaskyne. Nechajte sa opantať krásami Košického kraja.

str. 13 - 14

Rozhovo

s Igorom Timkom z No Name

Kto by si pomyslel takto pred rokom, že No Name bude doma znova prorokom. Možno vám aj zahráme, stačí iba brnkať, zvlášť, keď cenu udelil nám sám predseda Trnka. Verte teda vážení, že tešíme sa veľmi, že máme cenu KSK, čo v názve má Košice.

Povedal Igor Timko na oceňovaní.

Vznikli v roku 1996, kedy sa stali víťazom autorskej súťaže Košický zlatý poklad. Texty ich najznámejších piesní ako Žily, Ty a tvoja sestra či Prvá sú notoricky známe a pospevujú si ich viaceré generácie na Slovensku, ale aj v Čechách. Pri príležitosti 25. výročia na slovenskej hudobnej scéne získali nedávno Čestnú cenu predsedu Košického samosprávneho kraja za rok 2021.

Skupina No Name vznikla v roku 1996. Aký bol Igor Timko pred 25 rokmi?

Taký istý ako dnes, pretože ako sa hovorí, duša nestarne. Možno som mal viac vlasov na hlave (smiech), ale ja som tomu rád, pretože nemám starosti. Chlapci z kapely to riešia - kaderníci, laky, šampóny, aby to mali perfektné. Rovnaký som aj v rámci nadšenia pre kapelu, pre mňa je to dream job - je to partia ľudí, ktorí sa rešpektujú a trávia spolu aj voľný čas. Aj preto úspešne fungujeme 25 rokov, až na nejaké menšie výmeny. Všetko, čo sme chceli dosiahnuť, sa nám podarilo a to ostatné, čo zažívame, je len pekný bonus.

Niektorí vaši fanúšikovia si dávajú aj vytetovať myšlienky z textov vašich piesní. Podujali by ste sa na to aj vy?

Ak by som si už musel dať niečo vytetovať, tak by sa našlo niekoľko myšlienok. „Človek zvláda silu vetra, silu morí len tým, že tvorí“ je úryvok z piesne, ktorú sme naspievali s Karlom Gottom. Viem, že viaceré gymnáziá si tiež prevzali toto motto. Taktiež aj v texte piesne Tango s dejinami sú krásne slová „a tak len čakám, kto so mnou to pochopí, ako to celé zapadá dokopy, že svet je v špirále a nikto netuší, že má na mále, že celý život sme všetci na trati a kto to vzdá všetko rozvráti a tak len čakám, kto má liek na ranu, múdrych ľudí je ako šafránu.“ Ale tetovanie nemám a ani o ňom neuvažujem.

Spomínali ste, že ste chodili na koncerty s bodyguardmi. Je to ešte stále aktuálne?

Ja chodím v bežnom živote bez nich, ja som ľudomil. Aj minule ma napríklad chytili siedmi chlapi z Michaloviec, z ktorých mal každý telo dvakrát také veľké ako ja, išli na hokej s Košičanmi a chceli sa so

mnou odfotiť. Boli ale veľmi srdeční a príjemní, aj keď je pravda, že už mali niečo vypité. Pofotili sme sa a pri rozlúčke som sa opýtal, že komu teda budeme fandiť, keď Michalovčania sú v Košiciach a jeden z nich, volal sa Vlado, povedal: „Vieš čo Igor, fandíme východu,“ a to bolo veľmi pekné. Na vystúpeniach ale máme bodyguardov, samozrejme, k dispozícii, lebo niektorí ľudia sú na koncertoch spoločensky unavení a majú pocit, že môžu vyskočiť na pódium, objímať sa s nami. A na to ten bodyguard tam je, aby nás chránil, pretože sme v práci a máme vystúpenie.

Je prirodzené, že za známymi osobnosťami sa ľudia otáčajú na ulici. Niektorým je to príjemné a berú to ako bežnú súčasť práce, no nemáte niekedy pocit, že vám to berie súkromie?

Mne v tomto ani korona nepomohla, keď sme všetci nosili rúška, lebo ja chodím ako káčer - vypučený zadok, brucho dopredu, nohy čaptavé a minule ma aj v potravinách spoznali so slovami: „Dobrý deň pán Timko, spoznala som vás podľa chôdze.“ (smiech) Ja som v televízii od desiatich rokov, keď som účinkoval v Zlatej Bráne, či Talentáriu, čiže ja sa v tejto brandži cítim ako ryba vo vode a ukazovalo sa na mňa celý život prstom. Poškrabať sa prstom na nose sa občas dá, ale čo sa robí doma, vo vzťahoch, s deťmi, tak to si nechávam pre seba.

Ako podľa Vás vplyva hudba skupiny No Name na dnešnú generáciu mladých ľudí v tínedžerskom veku? Pretože moja generácia v detstve poznala kto je Igor Timko, ale pozná vás aj dnešná mládež?

Veľmi sa tým nezaobieram, kto nás pozná a kto nie v danej generácii. Ani mojím deťom som našu hudbu nikdy nenútil a ak by sa k nej mali dostať, tak sa dostanú sami. Paradoxne sa k nej dostali cez svojich spolužiakov, z ktorých nás dvaja-traja počúvajú a sledujú na sociálnych sieťach. Minule prišiel za mnou syn a hovorí: „Môj spolužiak vás má medzi top interpretmi na Spotify.“ Takto môj syn potom začal počúvať našu hudbu a povedal mi, že naše texty majú hĺbku. Ale idú si svoje, napríklad hip-hop a ďalšie žánre, preto ich nemienim ovplyvňovať. Ale viem, že keď sú na koncerte, tak z času na čas si niečo pohmávkajú, ako skladba Ty a tvoja sestra.

Aký je rozdiel medzi slovenským a českým publikom skupiny No Name?

Žiaden, pretože nás obe publiká poznajú dokonale. Keď hráme Ty a tvoja sestra v Sokolove, v Michalovciach alebo v Snine, je to jedno - každý pozná tie texty a je to úplne jedno kde sme. Je pravda, že v dnešných časoch by sme začínať nechceli, lebo to, čo sa nám podarilo v Čechách, tak to sa dá len veľmi ťažko zopakovať.

Aké bizarné darčeky ste dostali od fanúšikov? Ešte stále nejaké dostávajúte?

Všeličo. Aj spodnú bielizeň, ktorá občas aj dnes sem tam prileť na pódium. Raz prišla po koncerte jej majiteľka a pýtala sa, či by sme jej mohli vrátiť podprsenku (smiech). Potom rôzne umelecké veci ako sochy, obrázky či sofistikované básne, napríklad ľudia píšú príbehy pospájané z textov našich piesní. Až po rôzne darčkové predmety z konkrétnych regiónov, napríklad na Morave nám dali toľko pálenky, že keby sme to dali dokopy, tak nás zavrú za distribúciu alkoholu.

Ako skupina No Name ste získali Čestnú Cenu predsedu Košického samosprávneho kraja. Možno to nie je práve hudobné ocenenie, ale ocenenie z rodného kraja, čo to pre vás znamená?

Takéto ceny sú pre nás veľmi dôležité, lebo ako sa hovorí „doma nie je nikto prorokom“. Ale keď ju doma dostanete, tak to znamená, že ste buď tak dobrí, že to neplatí, alebo je to tak dlho, že skratka vám doma tú cenu musia dať (smiech). Ja si myslím, že je to aj jedno aj druhé, lebo z pohľadu speváka skupiny Olympic Petra Jandu je to: „25 let? To jste jen na začátku.“

Kto bude Igor o 25 rokov?

Ja som tak spokojný, kde som teraz. Mám milujúcu a úspešnú ženu, zdravé a vzdelané deti, kariéru, žijem v Košiciach, čo je jedno fantastické mesto - dostatočne veľké, aby tu bolo všetko a aby sa tu človek skryl, ale aj dostatočne malé, aby si zachoval súkromie. Ja som spokojný sám so sebou, ale nie spokojný v slova zmysle lenivý, ale tak, že som našiel v sebe pokoj.

Kraj chce dobudovať vododovody a kanalizácie v malých obciach

Most cez rieku Laborec v Michalovciach (pred rekonštrukciou)

Lopaty vystriedali stavebné stroje

Presne pred tromi rokmi obleteli internet fotografie obyvateľov Košickej Polianky, ktorí s lopatami a hrabľami svojpomocne opravovali deravú cestu vedúcu do ich obce. Cesta je účelovou komunikáciou, oficiálne nemá vlastníka. Spor o to, kto ju opraví, je však už minulosťou. Košický samosprávny kraj spojil sily s mestom Košice a obcou Košická Polianka a v rámci združenej investície zrekonštruoval jeden z najkritickejších úsekov v okrese Košice-okolie. Opravou prešiel úsek v dĺžke 1,8 kilometra. Obyvatelia tak môžu po rokoch prejsť z Krásnej do Košickej Polianky bezpečne a bez obáv o svoje auto. Cesta zároveň v súčasnosti slúži ako jedna z obchádzkových trás pri rekonštrukcii Slaneckej cesty, ktorú realizuje mesto Košice.

Rok opráv mostov v plnom prúde

Župa rekonštruuje dva mosty nad riekou Laborec v okrese Michalovce.

Tento rok je v Košickom kraji rokom „opráv mostov“. Keďže v zlom, veľmi zlom alebo havarijnom stave je takmer každý druhý most v meste kraja, župa sa pustila do ich rozsiahlych opráv. Stavebné práce prebiehajú aj na dvoch mostoch nad riekou Laborec. Po zime sa stavebné stroje zahryzli do mosta na Vinianskej ceste v Michalovciach, ktorý sa nachádza na hlavnom ťahu v smere na Zemplínsku šíravu. Nepatrí síce medzi najstaršie v kraji, vybudovaný bol približne pred 40-timi rokmi, no zanedbaná údržba v minulosti sa podpísala pod degradáciu nosníkov a poškodenie nosnej konštrukcie. Kraj chcel pôvodne rekonštruovať most za jeho úplnej uzávery, no vzhľadom na to, že výrazne poškodený je aj

Stráňanský most, ktorý patrí mestu, projekt rekonštrukcie bol upravený. Most sa rekonštruuje po poloviciach, doprava je vedená v dvoch jazdných pruhoch. Dopravné obmedzenia by mali trvať do októbra tohto roka. Stavebné práce prebiehajú aj na moste pred obcou Vojany, ktorý bol na pokraji životnosti. Kvôli trhlinám v nosnej konštrukcii ho župa zaradila medzi tohtoročné investičné priority. Aj na tomto moste budú sanované nosníky a zosilnená jeho nosná konštrukcia. Obchádzková trasa pri tejto rekonštrukcii nebola nevyhnutná, most sa opravuje po poloviciach, takže vodiči jazdia vždy v jednom jazdnom pruhu. Po novom moste by mali vodiči prejsť už tento rok v septembri.

Až 66 percent obcí Košického kraja nemá dobudovanú kanalizáciu.

Košický samosprávny kraj spúšťa projekt zameraný na dobudovanie verejných vodododov a kanalizácií v obciach, kde táto základná infraštruktúra stále chýba. Za týmto účelom sa spojil so silným partnerom - Východoslovenskou vodárenskou spoločnosťou, ktorá vie poskytnúť potrebné vybavenie. Zámer projektu vychádza z nelichotivých štatistík východného Slovenska - 40 obcí v Košickom kraji ani dnes nie je pripojených na verejný vodovod. Najhoršie sú na tom okresy Košice-okolie a Gelnica. Čísla týkajúce sa chýbajúcej kanalizácie sú ešte

kritickejšie, až 66 percent obcí nemá dobudovanú verejnú kanalizáciu. Pod priemerom kraja sa nachádzajú okresy Trebišov a Sobrance. Mnohé obce v kraji pritom majú dlhodobozpracované projekty na vybudovanie tejto infraštruktúry, dokonca majú na tieto projekty vydané aj stavebné povolenie. Na ich realizáciu však nemajú dostatočné finančné prostriedky. Kraj spolu s Východoslovenskou vodárenskou spoločnosťou podpísali memorandum o spolupráci, zamerané je na krajský mechanizmus pomoci výstavby verejných vodododov a kanalizácií. Podľa neho

majú vodárne zabezpečiť materiálno-technické vybavenie, kraj dodá personálne kapacity, konkrétne zo Sociálneho podniku KSK. Pridanou hodnotou tejto spolupráce tak bude aj pomoc dlhodobozamestnaným, ktorých krajský sociálny podnik za týmto účelom zamestná. Krajský systém pomoci by mal byť efektívnejší, obciam by sa tiež mali znížiť náklady potrebné na výstavbu tejto infraštruktúry. Prvou obcou, v ktorej by sa mala dobudovať kanalizácia, je obec Ruskov v okrese Košice-okolie. Konkrétne, pribudnúť by tu malo chýbajúcich 600 metrov kanalizácie.

Vodíkové projekty dostávajú zelenú

Východniari by už v blízkej budúcnosti mohli jazdiť prímestskými autobusmi na vodík.

Košická župa je opäť bližšie k využívaniu energie budúcnosti. Najnovšie Košický samosprávny kraj podpísal spoluprácu so spoločnosťou KOSIT a. s., ktorá už má skúsenosti s produkciou zelenej energie a pre župu bude vyrábať vodík. Spustenie skúšobnej výroby formou elektrolýzy je naplánované na rok 2026, pričom ročná produkcia by mohla v ideálnych podmienkach pokryť prevádzku približne 50 prímestských autobusov. Obdobný projekt už dva roky úspešne funguje v nemeckom meste Wuppertal. KOSIT a. s. prevádzkuje jedno z dvoch zariadení na energetické využitie odpadov (ZEVO), ktoré fungujú na Slovensku. ZEVO v Košiciach-Barci energeticky zhodnotí ročne až 120 000 ton nerecyklovateľného odpadu. Vyrába z neho tep-

lo pre košické domácnosti, vodík bude ďalším bonusom. Ak zámer odsúhlasí krajské zastupiteľstvo, do troch mesiacov od podpisu memoranda založí kraj so spoločnosťou spoločný podnik, ktorý bude koordinovať projekt. Každý z obchodných partnerov bude mať v podniku 50-percentný podiel. Projekt výroby musí prejsť povolovacími procesmi, pričom ráta s financiami z Fondu na spravodlivú transformáciu, Plánu obnovy a odolnosti, prípadne iných podporných programov na financovanie projektov z Európskej únie. Aj vďaka využívaniu vodíka sa Slovensko priblíži k uhlíkovej neutralite, ktorú potrebujú dosiahnuť štáty Európskej únie do roku 2050. To znamená, že európske krajiny musia z ovzdušia odstrániť viac CO₂ ako do neho vypúšťajú.

Košický samosprávny kraj vlani ako prvá samospráva na Slovensku predstavil vlastnú vodíkovú stratégiu a nezostal len pri vízií. V rozpočte na rok 2022 vyčlenil 630 000 eur na nákup vodíkových bicyklov, rozvoj vodíkových technológií a budovanie vodíkovej infraštruktúry. Prvých 10 bicyklov na vodík už parkuje v krajskej garáži a východniari si ich budú môcť vyskúšať na krajských podujatiach. Okrem toho župa na prelome apríla a mája testovala dva vodíkové automobily, ktoré jej na propagáciu vodíkových technológií zapožičala Slovenská inovačná a energetická agentúra. V budúcnosti by mohli takéto bicykle, autobusy či autá jazdiť práve na vodík z areálu KOSIT-u, ktorý bude vyrobený formou elektrolýzy.

Krajský sociálny podnik vyrazí aj do vašej záhrady

Tohtoročnou novinkou sú vyvýšené záhony.

Ochotní zamestnanci Sociálneho podniku Košického samosprávneho kraja pod vedením šikovných majstrov neustále zdokonaľujú svoje služby. Pod svoju prácu sa už hrdo podpísali nielen v Košiciach, ale aj v Sečovciach, Rožnave, Gyňove či na Spiši. Za dva roky sa jeho personál rozšíril z počiatočných siedmich zamestnancov na vyše päťdesiat. Príležitosť uplatniť sa nezhodili, a tak sa o záhrady aj domácnosť východniarov dokážu postarať od jari do zimy. Ponuka prác v rámci divízie Dom a záhrada narastá, v súčasnosti sa ľudia z krajského sociálneho podniku starajú o ošetrovanie stromov a kríkov, obrábanie ornej pôdy, vysádzanie plodín, strihanie živých plotov, vertikulovanie, ale aj hrabanie lístia, kosenie,

realizáciu zámkovej dlažby či natieranie a osádzanie plotov. Tohtoročnou novinkou je realizácia a inštalácia vyvýšených záhonov a riadkov. Pestovať v nich je možné zeleninu, ovocie aj bylinky. Ak aj vy chcete, aby takýto vyvýšený záhon pribudol vo vašej záhrade, stačí kontaktovať krajský sociálny podnik na webovej stránke www.spksk.sk. Postup je jednoduchý, po tom, čo zákazník objasní svoju predstavu o záhone, personál vykoná obhliadku miesta a dohodne detaily. Nasleduje cenová ponuka šitá na mieru a ak zákazník súhlasí, stolár vyrobí záhon a spolu s kolegami ho nainštaluje. „**Chceme byť užitoční, preto našim zákazníkom okrem práce aj radi poradíme. Je to tiež cesta, ako získať prehľad**

o potrebách občanov. Je pre nás dôležité začleniť do pracovného procesu všetkých ľudí, bez ohľadu na to, čím si v živote prešli a zatiaľ sa nám to darí. O prácu v podniku však javia záujem aj skutoční odborníci, ktorí pôsobia napríklad ako mentori znevýhodneným kolegom,“ hovorí Karolína Bortáková, konateľka Sociálneho podniku KSK. Podiel znevýhodnených ľudí v sociálnom podniku je aktuálne 57 % zo všetkých zamestnancov, všetci z nich pracujú na trvalý pracovný pomer. Okrem divízie Dom a záhrada funguje aj divízia Stavba, v rámci ktorej pomáhajú zamestnanci podniku napríklad s rekonštrukčnými prácami.

Príbeh hrdinu z kraja Petra Kerekesa

Košický kraj je plný nadaných ľudí, ktorí sú známi nielen doma, ale aj v zahraničí. Jedným z nich je aj Peter Kerekes, ktorý patrí snáď k najznámejším dokumentaristom na Slovensku.

Jeho otec bol režisérom, ktorý prakticky celý život pracoval v košickej televízii. Aj preto od mala vyrastal vo filmovom svete. „Práve kvôli tomu som si myslel, že sa v tomto odbore neocitnem. Film som pôvodne nechcel robiť. Na gymnáziu som sa však veľmi zle učil a hrozilo, že ma nepriustia k maturitám,“ hovorí režisér, ktorý dodáva, že jediná možnosť, ako sa dostať v tom čase na vysokú školu, kde sa nevyžadovala maturita, boli umelecké vysoké školy. „Mal som napozieraných mnoho filmov, načítaných množstvo kníh. Pre mňa bolo veľmi jednoduché sa na túto školu dostať. Bola to taká z núdze cnosť. Veľmi dlho som štúdium nebral vážne. Zmenilo sa to, keď som urobil prvé filmy.“ Košický režisér sa poväčšine času venoval tomu, čo ho bavilo a iné veci často ignoroval. „Samozrejme, že mi to neskôr chýbalo, musel som to ne-

skôr dobiehať. Pri dokumentárnom filme musíte mať prehľad, znalosti. Vyštudoval som hraný film, ale bolo komplikované na tie snímky zohnať financie, a tak som začal robiť dokumenty. Mojim veľkým vzorom bol Dušan Hanák, čo je možno aj vidieť v mojich filmoch.“ Za film 66 sezón s podtitulom O plavárni, kde sa chodili kúpať dejiny, získal viacero medzinárodných ocenení. „So starými rodičmi som mal blízkych vzťah a keď mi zomrel starý otec, stará mama triedila fotografie a rozprávala mi o ňom príbehy. Sľúbil som jej, že natočím filmy o našej rodine. Často som chodil na kúpalisko Červená hviezda a aj moja mama kedysi plávala. Tak som sa rozhodol, že spojím rodinu s plavárňou. Potom to už boli iba hodiny a hodiny rozhovorov. Je to môj film a moja vizitka.“ Aj napriek tomu, že je Peter Kerekes známy v zahraničí, jeho domov bude navždy v Košiciach. „Cítim sa tu doma, a to je pre mňa to najdôležitejšie. Z Košíc som musel odísť kvôli škole, práci, neskôr kvôli rodine, ale stále sa tu rád vraciam a vraciam sa tu tak rád, že som si kvôli tomu

musel vymyslieť dva filmy. Nieкто behá a nieкто proste robí snímky o maratóne.“ P. Kerekes je držiteľom viacerých medzinárodných ocenení. V roku 2021 získal jeho film Cenzorka na prestížnom Medzinárodnom filmovom festivale v Benátkach cenu za najlepší scenár. Slovenský film tak bodoval na tomto festivale po prvý raz v histórii našej kinematografie. „Vedel som, že sme niečo vyhrali, ale nevedel som, čo konkrétne. Keď som zistil, že za scenár, prekvapilo ma to, keďže bol orientačný a robili sme ho ako keby za jazdy,“ hovorí s úsmevom. Cenzorka je hraný film, ktorý sa natáčal v reálnom ukrajinskom väzení. „Ten skutočný trest je v tom, že človek je zavretý s ľuďmi, s ktorými nechce byť. Na všetko sa dá zvyknúť, ale zlé vzťahy, to je skutočné peklo.“ Petrovi Kerekesovi do zbierky ocenení pribudla ďalšia cena. Tentoraz to je Čestná cena predsedu Košického samosprávneho kraja. Čo na to hovorí? „Neviem to povedať formálne, jednoducho sa z toho veľmi teším.“

Najvyššie ocenenia kraja za rok 2021 sú rozdane

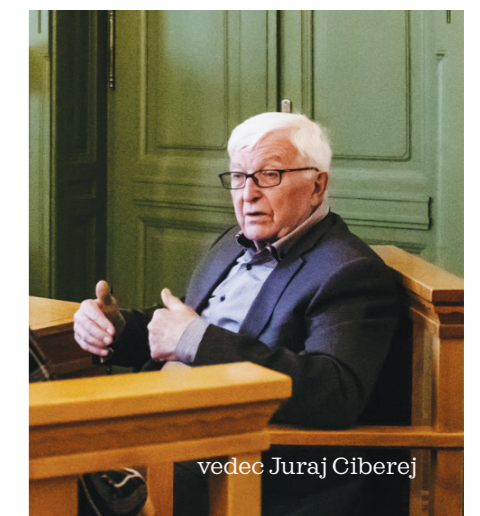
Košický samosprávny kraj ocenil 15 jednotlivcov a 6 kolektívov, ktorí dosiahli mimoriadne výsledky, úspechy a svoju prácu prezentovali nielen doma, ale aj za hranicami Slovenska.

Každý z nás sa môže pýšiť tým, že mnohí východniari robia náš kraj, ale aj svet lepším miestom pre život. Úspech nemerajú peniazmi či slávou, ale výsledkami. Vďaka svojej svedomitosti, pracovitosti a cieľavedomosti dosiahli mimoriadne výsledky. Oceňovanie osobností Košického samosprávneho kraja bolo už tradične spojené so slávnostným galavečerom, ktorý sa konal 23. apríla 2022 v Štátnom divadle Košice. Žive vysielanie ste si mohli pozrieť na Facebooku Košického samosprávneho kraja. Košická župa tak ako aj minulý rok udelila špeciálne ocenenie – Historická osobnosť regiónu. Udeľuje sa „in memoriam“ osobnostiam, ktoré svojim celoživotným prínosom významne ovplyvnili historický vývoj v Košickom kraji. Žilo tu mnoho osobností, ktoré sa na východe síce nenarodili, ale nechali tu kus svojej duše. Jedným z nich je aj Ján Borodáč,

ktorý položil základy profesionálneho divadla. Vďačíť mu môžeme aj za výchovu celej generácie umelcov divadelných súborov činohry, opery a baletu v košickom divadle. Čestnú cenu predsedu Košického samosprávneho kraja získala hudobná skupina No Name, ktorá na slovenskej a českej hudobnej scéne pôsobí už 25 rokov. Počas oceňovania frontman kapely Igor Timko svoje poďakovanie aj zarýmoval. „Kto by si pomyslel takto pred rokom, že No Name bude doma znova prorokom. Možno vám aj zahráme, stačí iba brnkať, keď cenu udelil nám sám predseda Trnka. Verte teda váženi, že tešíme sa velice, že máme cenu KSK, čo v názve má Košice.“ K osobnostiam, ktoré získali Cenu Košického samosprávneho kraja sa tak tento rok pridali vysokoškolský pedagóg, vedec a zoológ Juraj Ciberej. Získal ju za výrazný a jedinečný osobnostný

prístup pri riešení širokospektrálnej problematiky v oblasti lesníctva a veterinárneho lekárstva na úrovni kraja s celoštátnym a medzinárodným dosahom, ale aj za celoživotné dielo a rozvoj poľovníctva. „Samozrejme, teším sa a cítim istú vďaka, že som bol 36 rokov zodpovedným riešiteľom pre TANAP. Je mi ctou.“ Profesor Ján Danko patrí medzi osobnosti Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach (UVLF), na ktorej pôsobil dlhé roky ako vysokoškolský profesor. Za svoju činnosť získal Cenu predsedu Košického samosprávneho kraja (KSK) za medzinárodne uznávané výsledky v oblasti veterinárnej anatómie, histológie, fyziológie. Ocenenie profesora potešilo, no svoju prácu nikdy nerobil kvôli podobným uznaniám. „Svoju prácu robím z iných dôvodov. Stále hovorím - príroda mi dala nohy a nie krídla, preto sa snažím chodiť po zemi a nelietat.“

vedec Juraj Ciberej

Kraj pomôže zariadeniu, ktorý poškodil požiar

Pre požiarom poškodený Domov dôchodcov v Spišskej Novej Vsi schválili krajskí poslanci 100-tisíc eur.

Košický samosprávny kraj finančne pomôže Domovu dôchodcov na Brezovej ulici v Spišskej Novej Vsi, ktorý 29. marca poškodil požiar. Rozhodli o tom poslanci Zastupiteľstva KSK na poslednom zasadnutí. Pre mesto Spišská Nová Ves odsúhlasili dotáciu vo výške 100-tisíc eur, ktorá pomôže pri likvidácii následkov požiaru domova dôchodcov. Oheň zasiahol celú budovu a spôsobil rozsiahle škody. Domov na Spiši zabezpečuje sociálnu službu pre 193 prijímateľov. Hoci bola kapacita domova v čase

nešťastia naplnená, do bezpečia sa podarilo prepraviť všetkých klientov. **„Všetci sme túto nepríjemnú vec sledovali v televízii, vzhľadom na stav po požiaroch je nevyhnutný veľký náklad na obnovu zariadenia,”** povedal poslanec Michal Rečka. **„Ďakujem kraju za podporu zariadenia, ktoré nie je jeho, spadá pod mesto. Je to nešťastie, ktoré sa stáva výnimočne. Ďakujem aj všetkým, ktorí zasahovali počas tejto nešťastnej udalosti. Aj vďaka ich pomoci sa počas požiaru ni-**

komu nič nestalo,” doplnil poslanec Rastislav Javorský. Poslanci tiež rozhodli o kúpe telocvične v Rožňave za takmer 254-tisíc eur. Nehnuteľnosť patrí mestu, no vlastníkom pozemku vo výmere 748 m² je Košický samosprávny kraj. Vzhľadom na to, že telocvičňu využíva župná Stredná odborná škola obchodu a služieb v Rožňave, kraj sa opakovane pokúšal s mestom dohodnúť na jej kúpe. Poslanci návrh schválili, financie na kúpu nehnuteľnosti bude čerpať župa z krajského rozpočtu na roky 2022-2024.

Priority poslancov KSK

Aké sú Vaše úspechy ako poslancu KSK v tomto volebnom období, čo sa Vám podarilo presadiť alebo zrealizovať?

Karol Pataky

MOST - HÍD

Aktuálne volebné obdobie sa na začiatku rozbíhalo pochopiteľne pomaly, pretože pre každého vznikli nové úlohy, s ktorými sa bolo potrebné oboznámiť. Som veľmi hrdý na to, že sa v posledných rokoch opravilo rekordné, dosiaľ nevídané množstvo kilometrov ciest v našom kraji a citeľne sa rozvíjal rozvoj cestovného ruchu vďaka dlhodobým projektom. Mohol by som menovať aj ďalšie pokroky v tomto volebnom období, ktoré majú zásadný vplyv na zlepšenie kvality života obyvateľov. V súvislosti s mojou domovinou – Medzibrodzím by som rád vyzdvihol projekt výstavby objektu krytej plavárne pri Gymnáziu v Kráľovskom Chlmci. Som veľmi rád, že som mohol priložiť ruku k dielu a som pripravený pomôcť aj pri ďalších prospešných projektoch v našom kraji.

Igor Petrik

nezávislý

V tomto volebnom období sa nám podarilo opraviť výrazný počet kilometrov cestných komunikácií a mostných objektov. Aktuálne je pripravená realizácia rekonštrukcie cesty na Pačanský kopec, ktorá umožní prejazd pre osobnú dopravu aj v zimných mesiacoch. Významným pozitívom pre náš gelnický región je kúpa Turzovských kúpeľov do vlastníctva Košického samosprávneho kraja a príprava štúdie, ktorá zdefiniuje model obnovy činnosti kúpeľov a predpokladané investičné nároky. Chceme vyzdvihnúť aj rozvoj cestovného ruchu v gelnickom regióne s podporou projektov programu TerraIncognita. Neodmysliteľnou súčasťou obdobia pandémie bolo aj dobre zvládnuté testovanie a očkovanie obyvateľov proti koronavírusu.

Peter Pandý

MOST - HÍD

Aktuálne volebné obdobie, aj keď bolo poznačené pandemiou, považujem za úspešné. Zastávam názor, že sa nám podarilo znížiť roky trvajúci investičný deficit, najmä pri rekonštrukciách mostov a cestnej siete, čo bolo aj základným predpokladom možnosti rozvíjania nášho regiónu. Vďaka aktivite nášho poslanskeho klubu, po dokončení obnovy budovy Strednej odbornej školy techniky a remesiel v Kráľovskom Chlmci, sa nám podarilo zabezpečiť realizáciu vyhotovenia kompletnej projektovej dokumentácie pre územné a stavebné schvaľovacie konanie výstavby objektu krytej plavárne pri Gymnáziu v Kráľovskom Chlmci, a tým začať výstavbu plavárne, ktorá bude k dispozícii pre celý náš región, a ktorá by sa mala začať v najbližšom období.

Novinky zo zastupiteľstva KSK

Poslanci Košického samosprávneho kraja rokovali po 30. krát v tomto volebnom období 25. apríla. Zastupiteľstvo KSK prebiehalo v prezenčnej forme, bolo vysielané naživo na facebooku KSK a na webovej stránke web.vucke.sk, kde bol zverejnený aj prehľad tém a kompletne materiály rokovania.

Najdôležitejšie témy z rokovania

Ešte na februárovom zasadnutí schválili župní poslanci nefinančnú pomoc pre mládežnícke športové kluby, ktoré pre rekonštrukciu košickej Angels Arény prišli o tréningový priestor. Kraj im za prevádzkové náklady poskytuje čerstvo zrekonštruovanú telocvičňu svojej Strednej odbornej školy priemyselných technológií v mestskej časti Šaca. Využíva ju mládežnícky basketbalový klub YoungAngels aj florbalový klub Florko. Doposiaľ tam trénovali od pondelka do piatka v popoludňajších až večerných hodinách. Krajskí poslanci na aprílovom zastupiteľstve odsúhlasili pre mladých športovcov možnosť tréningov a zápasov aj počas víkendov.

Solidaritu s obyvateľmi z Ukrajiny vyjadril kraj odstúpením od Rámцovej dohody o spolupráci medzi Košickým samosprávnym krajom a Krasnojarským krajom z Ruskej federácie. Memorandum o spolupráci bolo uzatvorené v roku 2011. Vzhľadom na to, že Rusko vojenským napadnutím Ukrajiny hrubo narušilo suverenitu a integritu inej krajiny a ohrozilo európsku a globálnu bezpečnosť, odstúpenie od Rámцovej dohody vníma župa ako dôležitý symbol solidarity a porozumenia s ukrajinskými partnermi.

Krajskí poslanci odobrili spolufinancovanie technických sekretariátov, ktoré budú poskytovať pomoc žiadateľom o podporu v ďalšom programovom období na projekty vypracované v rámci integrovaných územných investícií.

Zastupiteľstvo odsúhlasilo i zmeny v zmladateľskej listine Správa infraštruktúry cestovného ruchu, s. r. o., vďaka ktorej bude môcť kraj efektívnejšie využiť financie na zabezpečenie atrakcií v cestovnom ruchu.

Mauzóleum v Trebišove

Po stopách šľachticov a podzemných pokladov

Radi by ste okúsili život šľachty? Poznate miesta, ktoré spájajú rody Csáky, Szapáry, Andrássy a Rákoczi? Vyberte sa s nami na výlet do luxusných sídel európskej šľachty v trebišovskom okrese. Alebo ste skôr technický typ a radšej by ste sa schladili v jaskyni? Zbaľte si batohy, vyrážame na Gemer! Stačí si len vybrať, či to máte radšej panské alebo banské.

Panský južný Zemplín

Trebišovský okres ponúka možnosť návštevy Múzea a Kultúrneho centra južného Zemplína, ktoré sídli v kaštieli Andrássyovcov. Ďalšou zastávkou je čerstvo zrekonštruovaný kaštieľ v Borši - rodisko Františka II. Rákocziho, kde sa veľa dozviete o tomto hrdinovi a aj o dobe, v ktorej žil.

Trebišovský kaštieľ

Sídlo v barokovo-klasicistickom štýle 18. storočia je postavené na zvyškoch hradu Parič. Zhromažďuje a sprístupňuje predmety, prezentujúce históriu Trebišovska. Špecializuje sa

prítom na dejiny poľnohospodárstva a tokajského vinohradníctva. Mauzóleum grófa Júliusa Andrássyho patrí medzi najcennejšie chránené kultúrne pamiatky v Trebišove. V mauzóleu sú uložené telesné pozostatky grófa Júliusa Andrássyho, jeho manželky Katalin Kendeffyovej a ich syna Teodora Andrássyho.

Kaštieľ v Borši

Moderná interaktívna expozícia na ploche viac ako 1000 m² verne približuje Františka II. Rákocziho v čase, keď bol ešte len očakávaným dieťaťom. Prevedie vás životom sedmohradského veľmoža a vodcu protihabsburgského stavovského povstania až po smrť v tureckom Tekirdağ a prevoz telesných pozostatkov špeciálnym vlakom do Košíc.

Park v Trebišove

Gotické kostolíky

Gotické kostolíky na Gemeri sa dostali na mapu Európskeho dedičstva. Ak už zavítate na Gemer, určite by ste nemali vynechať návštevu štyroch gotických kostolíkov v Štítniku, Ochtinej, Kocel'ovciach a Plešivci.

Štyri gotické kostolíky boli označené za Európske dedičstvo vďaka unikátnym stredovekým nástenným maľbám, ktoré sa v nich nachádzajú. Niektoré fresky sú staré viac ako 700 rokov a sú súčasťou Gotickej cesty. V nominácii bola košická župa úspešná spolu s Banskobystrickým samosprávnym krajom, kostolíky na Gemeri a v Malohonte získali túto značku od Európskej komisie ako prvé lokality na Slovensku. Za posledných deväť rokov ju získalo iba 48 lokalít v Európe. Zaujímavosťou fresiek je, že farby, ktoré na ne boli použité, boli vedľajším produktom banickej a hutnickej činnosti, ktorá bola pre oblasť Gemera a Malohontu príznačná. Autormi stredovekých nástenných maľieb sú talianski freskári a nimi vyškolení majstri.

Banský Gemer

Ak to máte radšej banské ako panské, odporúčame výlet na Gemer. Zrekonštruované objekty Banického múzea v Rožňave ukrývajú viacero unikátov, no jeden z nich priťahuje viac pozornosti. Je ním tretí najstarší parný valec na svete. Unikátny zbierkový predmet, parný nákladný automobil Škoda SENTINEL - jediný na Slovensku a jedinečná zbierka banských lokomotív a nakladačov. Na nádvori sú pre návštevníkov lákadlom aj banské mechanizmy a banská železnica. V podzemných pracoviskách za zvuku banských strojov, tak zažijete autentický ruch.

Konský dvor

Agroturistické zariadenie sa nachádza v obci Brzotín, v údolí rieky Slaná

Viac informácií spolu s možnosťou online zakúpenia lístkov nájdete na adrese: <https://vylety.kosiceregion.com/vylety/>

Parný nákladný automobil

Brzotín

s výhľadom na jedinečné útvary národného parku Slovenský Kras - Silickú a Plešiveckú planinu. Milovníkov koní určite poteší pohľad na ušľachtilé tátoše, ktoré možno aj osedlať a zajazdiť si na nich. Na farme však majú svoje čestné miesto aj oslíky, kozičky a ďalšie zvieratá.

Ochtinská aragonitová jaskyňa

Jedna z málo prístupných jaskýň sveta svojho druhu. Vyniká jedinečnou aragonitovou výzdobou. Najvýznamnejším prvkom je takzvaný železný kvet, pripomínajúci svojim tvarom morský korál. Nemenej známa je sieň Mliečnej dráhy, kde nám aragonitová výzdoba pripomína pohľad na hviezdnu oblohu. Bežná jaskynná teplota neprevyšuje osem stupňov.

Ochtinská aragonitová jaskyňa

Užite si kultúru naplno

Ponuka kultúrnych tipov v máji je bohatá a určite vás nesklame, stačí si už len vybrať.

28. 4. 2022 - 1. 3. 2023 Dary a darcovia

Najstaršie múzeum v kraji, Východoslovenské múzeum, oslavuje v tomto roku

150 rokov. Oslavy odštartovalo výstavou, ktorá vás zavedie späť v čase. Nájdete tu unikátnu partu z 19. storočia aj vzácny herbár z roku 1872.

27. - 29. 5. 2022 Dni Spišského Jeruzalema

Po roku Spiš znova ožije duchovno-kultúrnym festivalom. Počas posledného májového víkendu zažijete v Spišskom Podhradí a okolí hudobné koncerty, živú krížovú cestu aj pútnickú svätú omšu.

20. 5. 2022 Pohyblivá krajina

Máte chuť ujsť z ruchu mesta? Príďte do Východoslovenskej galérie v Košiciach, ktorá predstaví zelenú oázu. Tá vyrástla na nádvorí Hlavnej 27 v Košiciach. Projekt vznikol vďaka výzve Tradície inšpirujú inovácie 2021

Zmena programu je vyhradená a závisí od aktuálnej epidemickej situácie. Viac informácií nájdete na webových stránkach a sociálnych sieťach kultúrnych organizácií Košického samosprávneho kraja.

Súťaž s tajničkou

Milí lúštitelia, správnu odpoveď z tajničky nám pošlite e-mailom na tlacove@vucke.sk do **31. 5. 2022**. Vyhrať môžete ruksak, multifunkčnú šatku, slúchadlá. Účastníci prihlásením sa do súťaže a splnením podmienok dávajú KSK svoj súhlas so spracovaním osobných údajov, ktorými sú poskytnuté identifikačné údaje účastníka súťaže (meno, priezvisko, e-mail, adresa trvalého pobytu, telefónne číslo). Tieto osobné údaje budú spracované výlučne na účely realizácie súťaže a odovzdania výhry. Výhercovia z predchádzajúceho čísla: **Milan Remáč, Katarína Nováková**

Ait Ben Haddou je hlinená opevnená dedina v Maroku. Kedysi slúžila ako zastávka pre ťavie karavány vezúce (tajnička). Na mieste sa natáčali filmy ako Gladiátor, Ježiš Nazaretský aj epizódy seriálu Hra o tróny.

Autor: Juraj Mitošinka	hľadisko, zreteľ	2. časť tajničky	skratka pre iteretur	miesto šťastia (expr.)	Štefan (dom.)	nástroj na sekanie	Pomôcky: Avala, hltáče, javeru, Yvona, EC	ľahková vážny človek, vetroplach	značka prvku argón	roh	obrovská rozprávková bytosť	1. časť tajničky	ten kto robí terapiu
staroegyptský boh sinka a plodenia							lúčna rastlina						
šachty na odvádžanie zrážkovej vody							obrúbte moč (lek.)						
citoslouve upozornenia na niečo			mužské meno stika, zbija						staršia jednotka tlaku dočasne				
vzorec hydridu astátu				studené jedlo ženské meno						Mária (dom.) týkajúce sa ťavy			
bane, po česky					pozorne striehnuť nápadne, okate						navrchu (v med.) hundre		
Pomôcky: pakost, akút, EAT, Oziris, ovo	šomravo (expr.)	farba na vajíčka 3. časť tajničky				načmára (expr.) rozprávkový hrdina							
nabok, bokom (hovor.)							veru, zaiste (hovor.) ošupal						
odtínalo								sipenie vrch nad Belehradom					
skratka doktora			vodca Hunov nežne pritiska						MPZ Ekvádora hoci, po česky			4. časť tajničky	pohyblivá časť trlice
skratka rotného				naťahuje na nohy Teodora (dom.)						MPZ Tanzanie skr. inozin-trifosfátu			
ostrý prizvuk					tuláci (pren.) skr. juhozápadu						zn. prvku stroncium EČV Revúcej		
loptová hra									severský škriatok				
obviazala									Pavol (dom.)				